

Pri takem jednokratnem oranji se mora njiva prvokrat že globoko preorati, da svoj glavni namen oranja doseže, t. j. da se prst popolnoma spreobrne s pomočjo plužne dilje ali odkladnice, in tako zgornja plast prsti, katero je poslednji sadež že do cela izsesal, podorje in na njeno mesto spodnja prst, ki še od korenin ni izsesana, na vih spravi, ker le v ti more naslednji sadež več hrane najti, in tako tudi lepše rasti in prospevati. Tako globoko obdelovanje zemlje je pri jednokratnem oranji tudi takrat potrebno, če se deteljišče ali pa travnik podarja. Samo jedenkrat se pogosto orje polje, kedar pšenico v prejšnjo deteljišče sejejo, in sicer deloma zato, ker podarana deteljna strn zemljo izdatno in bistveno vzrahlja.

Za večkratno ponovljeno oranje se glede globokosti vsakokratnega oranja dajo sledeča ravnila postaviti:

1. Kdor polje po dvakrat orje, prvokrat bolj plitvo zemljo spreobrne, ker podarana strn tako pod le plitvo plast zemlje pride in tako prej sprhni, ker more zrak bolj do nje. Drugokrat pa mora globoko brazdo potegniti, da se prst popolnoma spreobrne in nova še neizsesana plast prsti na površje pride. Samo po sebi je umevno, da se mora ta plast zemlje z brano, valjarjem in tudi z razrušnikom, če je kateri pri rokah, dobro razdrobiti. Dvakratno oranje zado- stuje tudi pri preoranji deteljišča. Pravilo, da se mora po detelji jedenkrat ali pa trikrat orati, ker pri drugem oranji deteljna strn zopet na vrh pride, toraj ne velja. To se boče le takrat zgodilo, če se pri podaranji deteljišča pri prvem in drugem oranji jednako globoko orje. Ako se pa orač gori navedenega pravila drži, in prvokrat plitvo, drugokrat pa globoko orje, tako se pri drugem oranji deteljna strn, kakor se pravi, podorje in ne pride na površje, ampak ostaja v sredi one prstne plasti, ki se ima od pluga spreobrniti. Od tega ravnila se odstopi, ko se za jara žita prvi- krat jeseni orje in še le spomladi drugokrat. V tem slučaju se prvokrat popolnoma globoko orje, da se na vrh vržena nova prstna plast po zim- skem mrazu dobro vzrahlja in po vplivanji zraka organični njeni delki sprhnujo, mineralični pa se razkrojijo. Drugokrat se pa le bolj plitvo orje, ker bi sicer nova rodovitna prst zopet na spod prišla in bi se tako vspešna rast posejanih rast- lin zabranjevala in zadrževala. (Konec prih.)

Navod o hmeljariji. Spisal Janez Hausen- bichler. Tiskala „Narodna tiskarna“ v Ljubljani. Založil pisatelj. Tej priprosto a zanimljivo pisanej knjigi je namen, našega poljedelca pridobiti za hmeljarstvo ter podučiti ga, kako je ravnati s to rastlino. Pisatelj trdi, da hmelj v slabih letih tri- krat toliko vrže, kakor pšenica v dobrih. V Sa- vinskeje dolini začel je s hmeljem l. 1862 knez Salm, a sedaj obdeluje uže 14 oral. Vsi sloven- ski posestniki v Savinskeje dolini pridelajo na leto

do 200 meterskih centov hmelja in skupijo po 30.000 fl. in še več. Pisatelj trdi, da bi jednako Savinjskeje dolini tudi Savsko in Dravsko polje sodilo za hmelj. Kdor hoče o hmeljarstvu kaj več poizvedeti, obrne se naj do: „Južnoštajerskega hmeljarskega društva“ v Žalci, Sachsenfeld bei Cilli.

Sejmi na Koroškem tibi četrtek v Cobercah, 14. marca pri št. Andreji, 17. v Pusarnici, 20. v Grebenji; na Kranjskem 14. sv. Vid pri Ipavi, 17. Mengš, Žužemberk, Loka, 18. Krško, 20. Ilj; na Hrvatskem; 15. Novska, 19. Krapina; Gru- bišno polje, Otok in Samobor.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Hranilnica.) Kmetški posest- niki bi kaj radi zvedeli, in cenjeni narodnjak g. J. D. je v št. 6 „Slov. Gospodarja“ javno pital, na čem smo s hranilnico ptujskega okraja; kaj je uzrok, da se tako dolgo ne prikaže, kdo za- vira kola, da voz ne more naprej, in kde zdaj tiči? Na to pitanje more se brez ovinkov, odkrito in jasno odgovoriti, da pošteno naše ljudstvo, ki se temu zavodu veseli in ga teško očakuje, zve, zakaj se stvar tako zatezuje in kde den denašnji čepi. Nič ne pomaga, mora se naravnoč priznati, ka je naša stranka koj v početku storila malo, če pa kdo hoče, sme tudi reči veliko pogreško s tem, da odboru ni dala vsega polnomočja in na- log, da sme in ima storiti vse, kar je treba, da bi hranilnica kakor najpreje svoje delovanje pričeti zamogla. Narodna stranka je v skupščini dne 4. aprila lanskega leta sklenola osnovati okrajno hranilnico in ta pa z njim tudi vse druge sklepe, kakor je to navadno, predala svojemu od- boru, naj ga izvrši. Odbor je svoje storil, pravila zložil, in deželnemu namestništvu na potrdenje predložil. Da je odborova manjina: dr. Breznik, dr. Strafela in Šoštarčič, že v odboru težkoče de- lala, se razume. Ker pa skupščina ni še posebno rekla: Vi gospodje odborniki vzamite zdaj to za- devo v roke, in brez obzira na skupščino, koja Vas na to pooblastnje, storite vse, kar se Vam za skorajšnje oživljenje hranilnice potrebno zdi; na to formalno pogreško naše stranke, koja je opustila odbor na to posebno pooblastiti, na to se upiraje, so nam nasprotni Nemei in njihovi pomagači nemčurji vložili protest proti predloženju pravil, in v njem se vé da tudi trdili, ka okrajne hranilnice ni treba, kajti mesto ima tako uže svojo hranilnico in vrh tega še „foršusferajn“, pri teb pa kmetje po celo nizkih procentih, pa še lahko in vselej v kratkem času, denarja do- bijo, kolikor goder njim sree zaželi i. t. d., in za- torej okrajne hranilnice pre ni treba. In deželno namestništvu se je tudi res v tem smislu izreklo. To se je zgodilo par dni pred Božičem. Proti temu odloku deželnega namestništva pritožil se je g. načelnik do visokega ministerstva. Pritožba

ob novem letu v pisarni g. dr. Gregoriča spisana je jako temeljita, jasna in krepka, in nadejamo se da bo obveljala. Hranilnična zadeva je tedaj den dnešnji v Beči pri finančnem ministerstvu, in kdaj in kako bo ondi rešena, bode se naznanilo v „Slov. Gospodarji“. Med tem pa še potrpiamo. Da pa Ekl, Kaiser, Šoštarč, Vojsk in njim podobni komaj čakajo, da se tudi pri ministerstvu slovenskim kmetom hranilnica ne bi dovolila, to že tako vemo. „Oes panern, plajpe paj enkeru pflæg,“ to je takih gospodov vsakdanja molitev.

Iz St. Ilja pri Velenji. (Zahvala.) Nasledki trojne lanske toče nastajajo vedno občutljiveji. Ljudje, posebno vinogradniki, trpijo pomanjkanje, da se Bogu usmili. Mnogo solz pa je posušil odlok slavnega c. kr. okrajnega glavarstva Slov. Graškega od 20. decembra 1881 na tukajšnje županstvo, v kojem navedeno c. kr. okrajno glavarstvo naznanja, da je visoki odbor „Štajerske hranilnice v Gradci“, s pismom od 13. decembra 1881 daroval 1000 gl., in prevzvišeni g. deželni namestnik, z odlokom od 16. decembra 1881 od blagih dobrotnikov darovanih 200 gl., da se razdelijo med one nesrečneže okrajnega glavarstva Slov. Graškega, koje je toča pretečenega leta potisnila v najhujše siromaštvo. Iz občine St. Iljske bilo je obdarovanih do sedaj 24 rodbin, med koje se je razdelilo blizu 200 gl. Naj bo dovoljeno meni, v imenu hvaležnih obdarovancev, izreči s temi priprostim vrsticami najgorkejšo zahvalo visokemu odboru „Štajerske hranilnice v Gradci“, prevzvišenemu gospodu deželnemu namestniku, posebno pa tudi blagemu gospodu c. kr. okrajnemu glavarju plem. Finetti-ju, ki si je na vso moč prizadeval, darove, kolikor mogoče, po visokosti uboštva razdeliti. Bog plati vsem blagim dobrotnikom visoke žrtve, in ves trud, kojega so darovali za polajšanje žalostnega stanja naših, grenko pomanjkanje trpečih vinogradnikov in posestnikov tisoč- in tisočkrat.

Martin Voh, župan.

Iz Remšnika. (Požar, razne stvari.) Velik požar bil je 16. februarja na Breznem vrhu v Remšniškej fari pri Golobu. Zgorelo je vse hišno in hlevno poslopje, obleka, krma in ves živč, da so isti posestniki sedaj brez kruha, le kar so na životu imeli, jim je še ostalo, in hišna gospodinja nosi na glavi sežgan robec, kojega je rešila. Sosedov sin je komaj živino iz hleva spravil še ob pravem času. Neki majhen fant 3—4 leta star, vlačugarice sin, je za hišnim hramom žveplenke užgal in ogenj zatrosil. Pri sosedu, kamor je zbežal, je pravil: po deski sem „štreihelci“ potegnil, špricnilo je v praprot, in se hitro začelo kaditi. Bil je za hišo majhen svinjak s praprotjo zatlučen, ki je začel goreti. Posmojeue vetrnice so se pol ure daleko našle. Ta prigodek nam je dokaz, kaj posestnika zadeti zamore, ako vlačugarjem potuho daje. Drugo si naj vsak sam misli, ki boljše ne ravna. Paziti pa je treba na

žveplenke, da jih otroci v roke ne dobivajo. — Na Remšniku so dobri in postrežljivi kmetje, in bodo gotovo iz srea radi ubožanim pomagali, ki se jim po nepričakovani nezgodi hudo godi. Sklepati smemo tako, ker za svoje domače siromake blagodušno skrbijo in jim več veselih dni pripravijo. Bolje premožni kmetje navadno vsako zimo dajo ubogim južino, namreč, dober obed in vina, da se dovolj okrepijo. Navadno je isti den, kedar ubogi južino dobijo, sv. meša za rajne od iste hiše, in navzoči pri sv. meši se smejo južine udeležiti, kojih se vselej po 30 nabere. Tako dobre hiše so bile letos: Koležnik, spodnji Golen, gornji Golen, spodnji Pažek, gornji Ovčar, Hoder in Kolar. Bog jim pa tudi imetje blagoslovi, da ne trpijo pomanjkanja. To je lepa in hvalevredna navada, ki se le malokde nabaja. Tukaj pa že od nekdanj. — Res krasna je letošnja zima in hudi vetrovi so izostali. Le takrat so pripihali skozi celo zimo, kedar je bila mesečna sprememba in so iste oblake, ki so nam snega ponujali, odpodili. Mnogokrat bilo je po dolinah občutljivo mrzlo, na hribih pa smo se radovali ljubega solnca, ki nas je ogrevalo. Stari ljudje pravijo, da taka zima za setvo ni zelo posebno dobra, ker se setve po rebrih kakor njive imenujejo, rade osušijo, vendar so še sedaj lepe videti, in sicer zato, ko nikdar ne dežuje. Nevarnost preti setvam le takrat, kedar dežuje in potem močno zmrzne!

Od slovenske Mure. (Se huje, kakor na Koroškem.) Mnogo se je uže pisalo o nemškovanji v šolah; Bog zna, kolikokrat so naši poslanci o teh neprilikah govorili v Gradci in v Beči. O tem zlasti prežalostne pesni pojó Korošci. In kdo bi dvojil, da so tamošnje razmere britke?! Gotovo vsakemu človeko- in domoljubu srce od sočutja krvavi, ko čuje, kako se našim koroškim bratom godi. Pa stoj brate! Čemu išeš tako daleč tebi neugodnih razmer? Celo blizu, v najožji domovini, imaš zadosti tega, zaradi česa omiluješ druge. V Radgoni je troje šol: jedna ljudska za mesto, jedna za okolico in tretjič meščanska šola. Od treh krajev je obdano mestice od Slovencev; in v mestu zna vsakdo slovenski, ker to mora razumeti, in če gladu umre, ker meščani od slovenskih penozov živé. Mislimo si, da Slovenci ob nedeljah le izostanejo, hitro moralo bi onih 15 trgovcev svoje štacune zapreti; krčmarji pa, kterih je še več, bodo potem svoje vince sami srkali, zemlje sami jedli in debelili se sami z mesom. Mošnjica zdravnikov bo dobila hudo sušico, drugi dohtarji pa ne bodo več mogli slovenskih vinogradov kupovati. Naravno je torej, bo vsak pameten človek rekel, da je tudi šola, zlasti ljudska, slovenska. Ljubi moj, jako se motiš. Tu te pamet zapusti. V okoliško trirazredno šolo je vsolanih 5, reci pet, čisto slovenskih vesi: Dedonci, Gorica, Potrma, Zenkovec in Žetinci. Ne ozirajmo se na to, da je tudi ve-

liko drugih ljudi še v okolici, ki so Slovenci. No, kaj pa je na tem, imajo pač tudi slovensko šolo, boš menda rekel? Čakaj! Imajo pošast ljudske šole. . . . Vse nemško in nič kakor nemško. Nobedne slovenske besede učitelj ne spregovori, akoravno čujejo na ime Čeh, Muršec i. t. d. Korošci javkajo, da se uže v prvem razredu ponemčuje; a to tolažbo imajo, da so vsaj duhovniki zvesti svojemu narodu. V Radgoni pa tudi kateheti učiteljem pomagajo. Pravili so mi učenci sami, da nijedne besedice ne slišijo v svojem maternem glasu; kolikor se potem nauče, nam kaže nek šolar, ki je Radgonsko šolo obiskoval. Nemški ne zna, o slovenskem katekizmu pa nima pojma!

Iz Savinjske doline. (Slovenec biti, bodi nam ponos.) Dne 1. februarja t. l. bil sem navzoč, ko je g. okrajni glavar župane k izžrebanju vojaških novincev povabil. Tedaj sem videl in slišal, kako je vsak imel v eni ali drugi zadevi z gospodom glavarjem ali njegovimi uradniki kaj opraviti, toraj je vsak razun enega v slovenskem jeziku z njimi občeval. In skoraj tudi drugače biti ni moglo, ker le malokateri je nemški znal. Ali vse drugače pa je z uradovanjem. Vedno jih je še polovica, ki nemški uradujejo. Mislil sem si: ali ni to velika nespamet, danes tukaj slovenski govoriš, jutri pa jim nemški pišeš, in ako se z besedo zastopita, se v pisavi še lože izraziš. Toraj župani! popustite tuji nam nerazumljivi jezik, ne delajmo si sramote, ter pomislite, kako nas bodejo naši potomci sodili in za bedake imeli. Pa ne samo župani, tudi drugi gospodje duhovniki in posvetni, ki se med narodnjake štejete, pa ste toliko v švabščino zatelebani, da je ne morate opustiti. Ne sramujte se svojega toliko lepega jezika, ter bodite ponosni, da ste rojeni Slovenci. Kakor je na svoj narod ponosen Nемеc, Lah ali Magjar, ravno tako pravico imamo mi. Ali naše petice ne plačajo toliko, kakor nemške in magjarske? Ali naši vojaki niso toliko pogumni, kakor nemški in magjarski itd.? Glejte! ali se ne godi vse to na ljubo našim sovražnikom, ki nas in naš jezik, naše navade in običaje sovražijo in zasmehujejo, pa pri nas mastne službe imajo, naše sinove pa odriavajo ali pa daleč med tujce pošiljajo? In kdo nam bo tukaj pomagal? Sami. Kajti uže prigovor pravi: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. In ravno sedaj je čas, ker je za nas Slovane nekoliko boljše prijazna vlada, katero ne jenjajmo tako dolgo molodovati, da nam da srednjih slovenskih šol. -n.

Od sv. Jurija na Savnici. Kakor slišimo, je volitev za novi krajni šolski svet že izvršena, predsednik še ni izvoljen, toraj še se ne vé, kakšen bo, vse pa zavisi od tega, kakšen je odbor. Ker še dosedanji kr. šolski svet ni vsega uredil, ne more odstopiti; dasiravno je bil jako delaven, da, kakor se govori, še vse preveč. Pod imenom „krajni šolski svet“ se ne sme pri nas umeti

celi odbor, ki šteje 10 mož, le g. predsednik in g. nadučitelj s pripomočjo enega ali dveh svojih pristašev storijo vse, kar hočejo. Večina tiho sedi in modro molči. Ko je nastopil ta odbor, hitro je privolil k povečanju šole, česar se je prejšnji branil. Hitro v početku l. 1880. so dali delati opeko, ki pa je bila prav slaba in silno draga, ter je bilo mnogo nepotrebnih stroškov, in nekaj bi se lahko povrnjeno dobilo, če ne bi drugače prišlo. Ker je opeka slaba bila, se je moralo zidati, sicer bi razpadla; in to so tudi lansko leto storili; vkljub pogodbi, kojo je storil kr. šol. svet z podjetnim zidarjem St., da naj se samo obod postavi in pokrije, dalje pa prihodnjič, ko bode mogoče, denar spraviti. Tako bi se plačalo samo pol dela ob novem letu, pa glejte čudo! Uže lansko jesen je stalo poslopje! Sedaj ljubi učenčeki prav veselo letajo po tem novem poslopji, da se omet z zida luši, ki je neki prav slab. Še večje čudo pa je prišlo sedaj na vrsto. Tisti, ki pravijo, „mi smo mi“, in so delali po lastni volji, so obljubili zidarju ob novem letu vse plačati, kar pa celi odbor kr. šol. sveta nikoli ni dovolil, čeravno imata predsednik in nadučitelj neko pogodbo, ki javno govori o celem plačilu. Podpisan je sicer celi odbor, toda sedaj pravijo ljudje, da lahko s prisego potrdijo, da se na to pogodbo niso nikoli podpisovali. Ker sta gospoda obljubila plačati vse, penez pa ni nič, sta zaprosila v Radgonski hranilnici 2400 gl. na posodo, in tudi dobila, le šolski svet in pa predstojniki morajo podpisati, čemu pa, kakor slišimo, so se odločno uprli, ter so onima gospodoma prav neprijetne reči v obraz pravili. Kako se bo to razvozlati? Reč se je uže naznanila g. okrajnemu glavarju, in če ne bo zdalo nič, je še pot dalje.

Kmetič.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar so podpisali postaviti zastran nemškega in českega vseučilišča v Pragi. Tako dobijo uže letos Čehi lastno česko-slovensko vseučilišče. Slovenci pa še zmiraj zastonj zahtevamo slovenskih pripravnišč za bodoče naše ljudske učitelje, zastonj tirjamo slovenskih gimnazij in realk, še iz uradov pahajo slovenščino, kder je poprej uže bila. Zato je poslanec dr. Vošnjak vsem Slovencem iz srca govoril, ko je v izvrstnem govoru v državnem zboru razlagal žalostno stanje Slovencev glede narodne enakopravnosti povsod, posebno pa na Koroškem, ter izpovedal, da nimamo Slovenci nobenega zaupanja v ministra naučnega. Kaj pomaga, ako grof Taaffe veli: jaz hočem, do bodo vsi narodi enakopravni, če pa drugi ministri nič ne storijo. Sicer pa dr. Vošnjakov govor objavimo ves, da zamore vsak sam prepričati se, kako brezobzirno in strašansko da je pritiskanje na nas! Nemčurji so pa kar uže besni in rohnijo povsod, kakor da bi hoteli zno-